

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ เป็นการวิจัยแบบสำรวจ โดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติเบื้องต้น ซึ่งเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา และค้นคว้าจากเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานเทคนิคหรืองานวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ บัตรรายการ บัตรแบ่งคอน และห้องสมุดมหาวิทยาลัย
2. กำหนดกลุ่มประชากรที่จะศึกษา

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บรรณารักษ์ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานเทคนิค หรืองานวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 10 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร พบว่าเป็นบรรณารักษ์หัวหน้างานเทคนิคหรือวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย 8 แห่ง ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยอีก 2 แห่ง มีบรรณารักษ์หัวหน้างานซึ่งรับผิดชอบแบ่ง เป็นหนังสือภาษาไทย 1 คน และหนังสือภาษาต่างประเทศ 1 คน คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดังนั้นกลุ่มประชากรที่เป็นบรรณารักษ์หัวหน้างาน คือ 12 คน ซึ่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ ส่วนกลุ่มประชากรอีกกลุ่มหนึ่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม คือ กลุ่มผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป จำนวน 400 คน จากการสุ่มตัวอย่าง จำนวนประชากรทั้งหมด 28,554 คน ซึ่งเป็นสมาชิกห้องสมุดใหม่และสมาชิกห้องสมุดค่ออายุบัตร ระหว่างภาคต้น ปีการศึกษา 2532 ดูจากจำนวนตัวเลขการสุ่ม

ตัวอย่างสำเร็จรูปของ Yamane คือ ประชากร 30,000 คน สุ่มตัวอย่าง 400 คน ที่ค่าความเชื่อมั่น + ร้อยละ 95 สุ่มตัวอย่างของห้องสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ได้มาจากการเทียบค่าอัตราส่วนร้อยละ ซึ่งคำนวณจากจำนวนประชากรทั้งหมด 28,554 คน ดังนี้คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 84 คน จากจำนวนประชากร 6,005 คน (ร้อยละ 21) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 72 คน จากจำนวนประชากร 5,123 คน (ร้อยละ 18) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 20 คน จากจำนวนประชากร 1,518 คน (ร้อยละ 5) มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา 20 คน จากจำนวนประชากร 1,515 คน (ร้อยละ 5) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 32 คน จากจำนวนประชากร 2,218 คน (ร้อยละ 8) มหาวิทยาลัยศิลปากร รั้วท่าพระ 44 คน จากจำนวนประชากร 3,120 คน (ร้อยละ 11) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง 36 คน จากจำนวนประชากร 2,675 คน (ร้อยละ 9) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี 32 คน จากจำนวนประชากร 2,200 คน (ร้อยละ 8) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ 40 คน จากจำนวนประชากร 2,790 คน (ร้อยละ 10) สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ 20 คน จากจำนวนประชากร 1,390 คน (ร้อยละ 5)

3. สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้สัมภาษณ์บรรณารักษ์หัวหน้างานเทคนิคหรืองานวิเคราะห์ เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายในการจัดทำบัตรแบ่งตอนของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้คือ วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ ชื่อและนามสกุลของบรรณารักษ์หัวหน้างาน ชื่อหน่วยงานต้นสังกัด และชื่อมหาวิทยาลัย นโยบายในการจัดทำบัตรแบ่งตอนของห้องสมุด ซึ่งได้แก่ การจัดทำหรือไม่จัดทำบัตรแบ่งตอน การจัดทำบัตรแบ่งตอน เชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ การประยุกต์นำหลักของวิชาบรรณารักษศาสตร์มาใช้ในการจัดทำบัตรแบ่งตอน สีและขนาดของบัตรแบ่งตอน รายการนำคั่นบนบัตรแบ่งตอน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบัตรแบ่งตอน

4. สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อส่งให้ผู้ใช้ห้องสมุดตอบ จำนวน 400 ชุด ที่เกี่ยวข้องกับการใช้บัตรแบ่งตอนของผู้ใช้ห้องสมุด ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้คือ วันเดือนปีที่ส่งแบบสอบถาม ชื่อของห้องสมุดมหาวิทยาลัย สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม การใช้หรือไม่ใช้บัตรรายการ การใช้หรือไม่ใช้บัตรแบ่งตอนในการนำคั่นบัตรรายการ สาเหตุของการไม่ใช้บัตรแบ่งตอน ประโยชน์และปัญหาในการใช้บัตรแบ่งตอน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบัตรแบ่งตอน ซึ่งได้แก่ รายการนำคั่นบนบัตรแบ่งตอน สีและขนาดของบัตรแบ่งตอน

5. อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ 2 ท่าน กรุณาช่วยตรวจสอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้เป็นอย่างดีและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6. แก้ไขแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ

7. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดสอบ โดยใช้สัมภาษณ์บรรณารักษ์หัวหน้าหน่วย เทคนิค และส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุด ณ แผนกห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เป็นเวลา 2 วัน วันจันทร์ที่ 25 และวันศุกร์ที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2532 ตั้งแต่เวลา 8.30-16.30 น. โดยสัมภาษณ์บรรณารักษ์หัวหน้างานก่อนที่จะส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุด ซึ่งกำลังค้นหาบัตรรายการ จำนวน 20 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้รับจากการทดสอบมาวิเคราะห์ห้อย่างคร่าว ๆ ความประเภทของข้อมูล เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม แล้วนำมาแก้ไขและจัดเตรียมแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อใช้รวบรวมข้อมูล

8. ผู้วิจัยสัมภาษณ์บรรณารักษ์หัวหน้างานเทคนิค หรืองานวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือ จำนวน 12 คน ซึ่งกล่าวมาแล้วข้างต้นในข้อที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของห้องสมุดและผู้ใช้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 นโยบายในการจัดทำบัตรแบ่งตอน ซึ่งได้แก่ การจัดทำหรือไม่จัดทำบัตรแบ่งตอน การจัดทำบัตรแบ่งตอนเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ จุดเข้าถึงบัตรแบ่งตอนของผู้ใช้ห้องสมุด สีและขนาดของบัตรแบ่งตอน และการจัดทำบัตรแบ่งตอน ตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบัตรแบ่งตอน

ผู้วิจัยสัมภาษณ์บรรณารักษ์หัวหน้างานด้วยตนเอง หลังจากการส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยผ่านการอนุมัติของผู้บริหารงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยนั้น ๆ ก่อน จึงจะนัดวันและเวลาที่จะไปสัมภาษณ์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์เป็นเวลา 10 วัน ช่วงระหว่างวันอังคารที่ 30 มกราคม ถึงวันพฤหัสบดีที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2533 คือ หลังจากสัมภาษณ์บรรณารักษ์หัวหน้างานห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุดแห่งนั้น ๆ ทันที

๑. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 400 ชุด ได้รับคืนทั้งหมด เพราะถ้าแบบสอบถามสูญหายไม่ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในข้อที่ 2 ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามชุดใหม่เพิ่มเติม จนได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 การใช้บัตรแบ่งตอน ในการนำคืนบัตรรายการ ซึ่งได้แก่ การใช้หรือไม่ใช้บัตรแบ่งตอน สาเหตุของการไม่ใช้บัตรแบ่งตอน ประโยชน์และปัญหาในการใช้บัตรแบ่งตอน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบัตรแบ่งตอน

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุดซึ่งกำลังคืนหนังสือบัตรรายการ บริเวณที่ตั้งของตู้บัตรรายการ ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยด้วยตนเองหรือวางไว้บนเคาน์เตอร์ที่ใช้คืนบัตรรายการ หรือบนหลังตู้บัตรรายการ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ติดตามเก็บแบบสอบถาม ณ บริเวณดังกล่าวเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 1 เดือนครึ่ง คือ ตั้งแต่วันอังคารที่ 30 มกราคม ถึงวันอังคารที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2533

10. แยกประเภทของข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการนำเสนอข้อมูล ซึ่งได้แก่ นโยบายในการจัดทำบัตรแบ่งตอนของห้องสมุด การจัดทำบัตรแบ่งตอนเชิงคุณภาพ หรือ เชิงปริมาณ สีและขนาดของบัตรแบ่งตอน จุดเข้าถึงของบัตรแบ่งตอน การใช้บัตรแบ่งตอน ในการนำคืนบัตรรายการ สาเหตุของการไม่ใช้บัตรแบ่งตอน ประโยชน์และปัญหาในการใช้บัตรแบ่งตอน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบัตรแบ่งตอน

11. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ตามประเภทของข้อมูลที่กล่าวมาแล้วในข้อที่ 10 จึงนำข้อมูลมาเรียบเรียง แจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละโดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

$$P = \text{ค่าร้อยละ}$$

$$f = \text{จำนวนข้อมูลในแต่ละประเด็น}$$

$$N = \text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}$$

ผลการวิเคราะห์ จะนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียงในบทที่ 4 และ 5

12. นำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียงและตาราง
13. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

อักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

- จพ. หมายถึง หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มก. หมายถึง สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์
- มธ. หมายถึง สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์
- มม. หมายถึง สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
- มศก. หมายถึง แผนกห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
- มศว. หมายถึง สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สจธ. หมายถึง สำนักหอสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี
- สจพ. หมายถึง สำนักหอสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
- สจล. หมายถึง กองห้องสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- สบพ. หมายถึง สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- จพ.ด. หมายถึง ฝ่ายวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือภาษาต่างประเทศ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จพ.ท. หมายถึง ฝ่ายวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สบพ.ด. หมายถึง งานวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือภาษาต่างประเทศ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สบพ.ท. หมายถึง งานวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์